

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3.—, večji inserati petič vrsta Din 4.— Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8 — — — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 180.
NOVO MESTO, Ljubljanska c., tel. št. 26. JESENICE, Ob kolodvoru 101. — — —
Račun pri poštne čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

VOJNA NA DALJNEM VZHODU

Težkoče v pariških pogajanjih — Kitajski ultimatum Društvu narodov Zmagovita japonska ofenziva v Mandžuriji

— Pariz, 19. novembra. AA. Včeraj je vladalo v diplomatskih krogih glede rešitve mandžarskega spora nekoliko bolj optimistično razpoloženje. Merodajni krogi še vedno upajo, da bo svet Društva narodov končno vendarle rešil mandžarsko vprašanje. Vse stranke so pripravljene, da nadaljujejo pogajanja.

Angleški zunanji minister John Simon in ameriški opazovalec general Dawes sta imela več zagovorov s kitajskimi in japonskimi delegati, ki so imeli na včerajšnji tajni seji sveta Društva narodov priliko, da pojasnijo svoje stališče.

Japonska delegacija si je, kakor se dozdeva, razdelila svoje delo. Japonski pariški poslanik Jošizava je v trajnih stikih z francoskim zunanjim ministrom Briandom, do čim vodi japonski londonski poslanik Macudaira pogajanja z angleškim zunanjim ministrom sirom Johnom Simonom in z generalom Dawesom, ki je njegov osebni prijatelj.

Angleški in nemški zastopniki, niso odobrili dalekosežnih koncesij francoskih delegatov Japonski. Anglija in Nemčija stojita na stališču, da mora svet Društva narodov za vsako ceno zagotoviti trajen mir v Mandžuriji iz gospodarskih in političnih razlogov. Svet Društva narodov mora dokazati svoje poslednje zmožnosti v primeru vojnih komplikacij med svojimi člani, ker bi bil drugače ustvarjen nevaren precedent v sporih med evropskimi državami. V tem primeru bi nekatere države dobile v roke nov in prepričljiv argument za odklonitev omejitve oboroževanja na prihodnji razorožitveni konferenci.

Poučeni krogi poročajo, da sta na včerajšnji tajni seji sveta Društva narodov angleški zunanji minister sir John Simon in vodja nemške delegacije Billow opozorila svet na možnost, da bo Kitajska zahtevala, naj se v mandžurskem sporu uveljavi čl. 15 statuta Društva narodov, ki določa v spornih primerih gospodarske sankcije. Svet Društva narodov se je doslej skrbno izogibal debata o tem členu, ker želi rešiti mandžurski spor z razsodiščnim postopanjem.

Kitajska vojna napoved

Pariz, 19. nov. V svoji včerajšnji pariški izdaji je »Chicago Tribune« objavila senzacionalno vest, da je prejel kitajski zastopnik pri DN dr. Sze od Kuomintangja iz Nankinga noto, ki pomeni stvarno in načelno kitajsko vojno napoved Japonski. Noto pravi: Če DN ni sposobno, da uredi mandžurski spor, ga bo uredila Kitajska. Če Japonska na tako predrzen način prezira ugled DN in ne upošteva mednarodnih obveznosti, ki jih nalagata Kellogov pakt in washingtonska pogodba, tedaj se bo Kitajska sama branila. Te pravice ji ne dajejo le naravni zakoni, marveč tudi samo mednarodno pravo. Kuomintang je zaradi tega že pozval kantonsko in nankingsko vlado, naj se spričo zunanjih nevarnosti sporazumita in naj generala Ma-ja zopet pooblastita, da za vsako ceno brani Čiokar in vso ostalo kitajsko zemljo.

Ker ta vest ni našla pravega odmeva med pariškimi javnostjo, je »Chicago Tribune« v svoji naslednji izdaji objavila, da dr. Sze zaenkrat še ne bo preložil kitajske note DN. Predložil jo bo šele, ako bi Japonska ostala pri svojih zahtevah.

Pariz, 19. nov. AA. Kitajska delegacija je poslala Svetu DN novo noto, v kateri ga obvešča, da je več japonskih letal bombardiralo mandžurska mesta in da pripravljajo Japonci nov letalski napad.

Preiskovalna komisija DN

Tokio, 19. novembra. AA. v tukajšnjih političnih krogih vlada prepričanje, da se v načrtu, ki ga je japonska delegacija poslala svoji vladi iz Pariza, v glavnem predlaga, naj DN pošlje preiskovalno komisijo za Kitajsko in v Mandžurijo, ki naj ugotovi, ali je Kitajska sposobna vzdržati mir in red v kitajski republiki.

Japonska ofenziva

London, 19. nov. Kakor poroča poseben poročevalec Reuterjevega urada iz Mukdena, so Japonci včeraj zjutraj pričeli ofenzivno proti četam generala Ma. Po uradnem japonskem komunikatu so v boj zapletene vse japonske čete, ki so na terenu ob reki Noni.

Tokio, 19. nov. Japonske čete so zasedle Čicikar in Aganči, ker je kitajski general Mačangšan odklonil japonske pogoje za izpraznitev Mandžurije.

Japonski vojni minister Miminai je izjavil, da obžaluje, da je general Mačangšan odklonil japonske pogoje za izprazni-

tev Mandžurije. Minister je končno poudaril, da je kitajski general tako izzval japonske čete kljub resni volji Japonske, da prepreči poslabšanje položaja.

Tokio, 19. nov. Japonci so z zavzetjem Čicikarja dosegli velik uspeh. Kitajski general Ma je popolnoma poražen. Njegove čete se umikajo v paničnem begu proti severu. General Ma namerava 120 km severno od Čicikarja v Košanu osnovati svoj novi glavni stan ter se od tam upreti nadaljnjemu japonskemu prodiranju. Izgube na obeh straneh so zelo velike, podrobnosti pa še niso znane. Bitka se je pričela v sredo na povelje japonskega generala Tamona. Posrečilo se mu je po hudih borbah razbiti kitajske čete ter jih pognati v beg. Japonci so bili v znatni premoči.

Kongres kitajskih sovjetov

Moskva, 19. nov. »Rdeča zvezda« poroča, da se je vršil v Šanghaju nedavno kongres kitajskih sovjetov, na katerem je bilo sklenjeno, da bodo kitajske sov-

jetske republike odločno nastopile proti Japonski ter v vsakem pogledu podprle Kitajsko. V tem smislu je bil izdan tudi poseben manifest v katerem obsojajo kitajske sovjetske republike osvojevalno politiko Japonske, ki hoče zaslužiti Kitajsko.

15 kandidatov za madžurski prestol

London, 19. novembra. Iz Pekinga poročajo, da se bavi princ Kung, bratranec bivšega cesarja Puya, sam z namerjo, da bi zasedel mandžurski prestol. Novinarjem je izjavil, da se princ Puyi trenutno mudi v Dairenu. Obenem je zavrnil domnevo, da sodeluje s princem Puyem v upanju, da bo postal v novi mandžurski vladi ministrijski predsednik. Kakor vse kaže, se je Puyi ustrašil načrtov svojih sorodnikov in se je iz Mukdena zopet vrnil v Dairen. Za mandžurski prestol je 15 kandidatov dinastije Mandžu, ki jih je imenoval vrhovni svet monarhistične stranke.

Ugoden potek nemško - francoskih pogajanj

Nemčija bo brzkone že jutri izročila banki za mednarodna plačila v Baslu predlog, naj se skliče posvetovalni odbor za proučitev njene plačilne zmožnosti

Berlin, 19. novembra. AA. Kakor znano, določa Youngov načrt možnost sklicanja posebnega odbora banke za mednarodna plačila, ki ima na zahtevo Nemčije ugotoviti njeno plačilno zmožnost. Nemška vlada je sedaj sestavila predlog o sklicanju tega odbora, le odstavek o kompetenci tega odbora še ni gotov. Diplomatska pogajanja med Berlinom in Parizom o tem še niso končana. Nemčija je mnenja, da mora ta odbor upoštevati ne samo reparacijske obveznosti, temveč tudi njene privatne dolge, ker je njena plačilna zmožnost v prvi vrsti odvisna od povračila privatnih dolgov.

Vladni krogi upajo, da bo državni tajnik von Billow ta pogajanja že danes v četrtek

srečno dokončal. V tem primeru bo nemška vlada svoj predlog, ki obsega dve listini in obširno spomenico, izročila jutri banki za mednarodna plačila v Baslu in prizadetim vladam.

New York, 19. novembra. V tukajšnjih bančnih krogih izjavljajo, da bi bili pripravljeni sodelovati pri preiskavi plačilne zmožnosti Nemčije, kakor pričakujejo bo Federal Reserve v New Yorku imenovala svoja dva člana v posvetovalni odbor baselske mednarodne banke, pri čemer se označuje kot zelo zaželeno, da bi bili na sličen način zastopani tudi ameriški upniki zadnje skupine pri razmotrivanju o reparacijskih in zasebnih dolgovih.

Tudi Madžarska noče plačevati dolgov

Zanimiva debata v madžarskem parlamentu o dolgovih, Habsburžanih in Mussoliniju

Budimpešta, 19. novembra. V poslanski zbornici je zahteval včeraj poslanec Gaal iz agrarne opozicije, naj Madžarska javno izjavi Društvu narodov, da je nezmožna plačati, in sicer ne zato, ker noče, temveč, ker enostavno ne more plačati. Madžarska bo plačala, če bo inozemstvo odkupilo njeno žito, njeno vino in njene industrijske proizvode. Tudi poslanec Petracsek (krščanski - nacionalna gospodarska stranka) je izjavil, da Madžarska ne more plačati svojih inozemskih dolgov in tega tudi ne bo storila.

Socialno - demokratični poslanec Buchinger je govoril o madžarski zunanji politiki in zahteval njeno izpremembo. Povdarjal je kot znak časa, da zahtevajo celo madžarski konservativci izpremembo režima in bolj demokratične oblike državne uprave. Ko je izjavil, da bi restavracija Habsburžanov pomenila casus belli, mu je poslanec Stefan Straus zaključil: »Vi se motite, to je vprašanje že razločeno.« Govornik je nato nastopil tudi proti prevrlelemu prijateljstvu Madžarske in Italije ter je izjavil, da je bil Musso-

lini svojočasno v Italiji največji borec proti osrednjim silam v Evropi. Poslanec Straus ga je prekinil: »Od tedaj je svoje mnenje izpremenil.« Socialni demokrati so mu odvrnili z vzkliki: »Toda Reko je obdržal; naj nam vrne Reko, potem bomo govorili dalje.«

Ker je poslanec Buchinger rabil žaljive izraze o italijanskem ministrskem predsedniku, ga je predsednik zbornice ukoril, večina pa je priredila Mussoliniju burno ovacijo.

Budimpešta, 19. novembra. Vlada se je snoči na konferenci strank ponovno bavila z podporo zaradi težkega gospodarskega položaja, ki je povzročila precejšnjo napetost med vladnimi strankami samimi. Unitaristi in krščansko - socialna gospodarska stranka so včeraj ves dan zborovali in res se je posrečilo zmernejšim osebam pregovoriti svoje prišaste, da stvari ne bodo gnali do strajnosti. O odstopu ministra za socialno skrbstvo dr. Ernesta pa se govori še vedno kot zelo prečnem vprašanju.

Davčna obremenitev italijanske trgovine

Fašistična poslanska zbornica sprejela državni obračun za poslovno dobo 1929 — 30

Rim, 18. novembra d. Fašistična zbornica je na svoji drugi seji med drugim uzakonila dekret o preureditvi načrta za izsuševanje močvirnatih pokrajin in dekret o apnalah italijanskih princev. Nato se je nadaljevala debata o obračunu za poslovno dobo 1929-30. Poslanec Lantini je v svojem govoru pripomnil, da je davčna obremenitev italijanske trgovine malone že prekoračila svojo skrajno mejo. Poslanska komisija je proučila položaj 6000 podjetij, 25 raznih tipov, v 88 pokrajinah. Dognali so, da so italijanska trgovinska podjetja tako obremenjena, da gre 23 do 24 odstotkov njihovih čistih dohodkov v državne blaginje. Italijanska javna podjetja plačujejo sicer malo manj davkov, znašajo pa še vedno 20 odst. vseh njihovih dohodkov. Poleg teh davkov pa morajo trgovska podjetja prenašati še

lokalna, pokrajinska in občinska davčna bremena. Poslanec je naglašal, da je treba upoštevati, da je italijanska reklama še daleč za trgovinsko reklamo v drugih državah, da konsumenti domače izdelke vse preveč zanemarjajo in da se gospodarski moment mode vse premalo upošteva. Če se poleg vsega tega računa še z izredno krizo italijanske zunanje trgovine, je davčna obremenitev skoro že neznošna.

Za Lantiniem je govoril še poslanec Saroni, ki je skušal Lantiniju nekoliko ugovarjati, nato pa se je oglasil finančni minister Mosconi, ki je obljubil, da bo pri sestavljanju novega državnega proračuna upošteval Lantinijeve pripombe.

Državni obračun za leto 1929-30 je nato zbornica z 258 glasovi proti 2 potrdila.

Sprememba v vladi

Za finančnega ministra je imenovan podguverner Narodne banke dr. Gjorgjevič, dosedanji finančni minister dr. Gjurić pa za poslanika v Londonu

Beograd, 19. nov. M. Z ukazom Nj. Vel. kralja je bila sprejeta ostavka finančnega ministra dr. Gjorgja Gjurića, ki je bil obenem postavljen na razpoloženje.

Z drugim ukazom Nj. Vel. kralja je bil na predlog predsednika ministrskega sveta odlikovan dosedanji finančni minister dr. Gjorgje Gjurić z redom Jugoslovanske krone I. stopnje.

Z ukazom Nj. Vel. kralja je bil na predlog predsednika ministrskega sveta imenovan za finančnega ministra dr. Milorad Gjorgjevič, podguverner Narodne banke.

Dosedanji finančni minister dr. Gjorgje Gjurić je bil s kraljevim ukazom imenovan za našega poslanika in pooblaščenega ministra v Londonu.

Zveza mestnih in samoupravnih hranilnic

Ustanovljena bo 8. decembra na zborovanju komunalnih hranilnic v Zagrebu

»Jugoslovenski Lloyd« poroča: Zadnje čase se čuti nujna potreba ustanovitve zveze mestnih in samoupravnih hranilnic. Na glavni skupščini zveze mest kraljevine Jugoslavije 20. in 21. junija v Sarajevu je sestavila sekcija za proučevanje vprašanja ustanovitve zveze mest in samoupravnih hranilnic pod predsedstvom podpredsednika beograjske občine dr. Stojadinovića naslednjo resolucijo:

»Konferenca predstavnikov mestnih in samoupravnih hranilnic, ki se je vršila med glavno skupščino zveze mest v Sarajevu 20. junija 1931, je prišla po izčrpi razpravi do zaključka, da interesi poedinčnih mestnih in samoupravnih hranilnic in občin kakor tudi interesi celote nujno zahtevajo ustanovitev zveze mestnih in samoupravnih hranilnic. V ta namen se sklene:

1. Ustanoviti pripravljalni odbor, v katerem naj bodo zastopane mestne hranilnice Zagreb, Beograd, Novi Sad in Sarajevo ter Zveza jugoslovenskih hranilnic v Ljubljani.

2. Temu delovnemu odboru se naroči, naj po konzultiranju poedinčnih hranilnic reši temeljna vprašanja, sestavi skupni osnutek pravil zveze in ga pošlje vsem hranilnicam na vpogled ter ukrene vse potrebno, eventualno tudi preko poedinčnih občin, da se najkasneje do 1. novembra skliče ustanovni občni zbor.

3. Pripravljalni odbor bo stopil istovčasno v stik s trgovskim ministrstvom, da dobi osnutek zakona o komunalnih hra-

nilnicah ter bo s tem osnutkom ali njegovimi glavnimi načeli seznanil vse poedine hranilnice.

V zvezi s to resolucijo je prevzela zagrebska Mestna hranilnica inicijativo za sklicanje pripravljalnega odbora, ki so v njem zastopane Gradska štedionica Zagreb, Štedionica i založni zavod grada Zagreba, Mestna hranilnica Novi Sad in Sarajevo ter Zveza jugoslovenskih hranilnic v Ljubljani. 5. septembra je bil res ustanovljen pripravljalni odbor, ki se je konstituiral takole: Predsednik generalni ravatelj zagrebske Mestne hranilnice g. Rudolf Erber, I. podpredsednik ravatelj Štedionice i založnega zavoda Beograd g. Jovan Gjurić, II. podpredsednik nadkontrolor Mestne hranilnice ljubljanske g. Ivan Hiter, člana pa namestnik ravatelja sarajevske Mestne hranilnice dr. Vita Kajon in ravatelj novosadske Mestne hranilnice g. Vekoslav Karlaris.

Na konferenci 5. septembra je sestavil ta odbor osnutek pravil »Saveza samoupravnih štedionica« in ga poslal vsem hranilnicam v državi na vpogled s tem, da do 10. oktobra pošljajo eventualne pripombe, ker se je 17. oktobra ponovno sestel pripravljalni odbor, da končno redigira pravila, ki bodo predložena skupščini zveze. 17. oktobra je odbor pregledal vse pripombe k osnutku zakona o samoupravnih hranilnicah in sklenil sklicati 8. decembra v Zagrebu zborovanje vseh komunalnih hranilnic v državi, na katerem bo sprejeta končna redakcija pravil zveze in konstituirana zveza sama.

Borba za samostojnost Indije

Gandhi zahteva za Indijo samostojno nadzorstvo nad zunanjo politiko in vojsko

London, 18. novembra. AA. Na seji odbora, ki sestavlja načrt zvezne indske ustave, je lord Reading odločno odklonil predlog Pandita Malavije, naj bi armada spadala pod upravo indskega ministra, do čim naj bi smel generalni guverner le v izrednih primerih suspendirati ustavo. Lord Reading je ugovarjal, da bi to omejevalo avtoriteto generalnega guvernerja in da bi bila taka določba neizvedljiva. Arma- da mora ostati tudi v bodoče pod poveljstvom generalnega guvernerja. Naloga ministrov po novi indski ustavi bo pač ta, da lojalno in prijateljsko sodelujejo z generalnim guvernerjem, armada pa mora ostati pod njegovim nadzorstvom in poveljstvom. Guverner mora razen tega imeti pravico, da imenuje svetovalec, ki bo do odgovoril le njemu, ne pa parlamentu.

Lord Sankey je po Readingovem govoru opozoril delegate, da bodo vse odgovornosti in oblastva postopom prešla na indski parlament. V prehodni dobi pa bo generalni guverner še nadalje odgovarjal za državno obrambo.

Gandhi je bil mnenja, da zahteva indski nacionalni kongres popolno nadzorstvo nad zunanjepolitičnimi zadevami in nad armado. Če temu ni mogoče ustreči, naj raji vojsko razpuste.

Lord Sankey je odgovoril, da indske vojske ni mogoče razpustiti ali zmanjšati iz varnostnih razlogov. Proti Gandhijeve- mu predlogu so bili tudi drugi delegati. Sastri je pripomnil, da je od nekdanj za-

stopal stališče, naj ostanejo vprašanja zunanje politike in vojske vsaj začasno pod neposrednim nadzorstvom krone in njenih predstavnikov. Doselej sprejeti načrt indske zvezne ustave zadovoljuje tudi brez končne rešitve vprašanja zunanje politike in vojske.

London, 19. novembra. AA. Lord Sankey je na včerajšnji seji odbora za zvezni ustroj indijske ustave objavil dnevni red za preostala posvetovanja indijske konference. Po dolgih posvetovanjih so včeraj zjutraj sklenili, da se razprava o takozvanih pridržanih vprašanjih nadaljuje. Po končanih posvetovanjih bo lord Sankey izdelal poročila o zunanjepolitičnih, armadnih, trgovinskih in finančnih vprašanjih. Predložili jih bodo odboru, preden bo o njih razpravljala plenarna seja indijske konference.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA
Devize: Amsterdam 2269.38—2276.22, Bruselj 784.84—787.20, Curih 1098.45 do 1101.75, London 209.77—217.27, New York 5629.51—5646.51, Pariz 221.23—221.89, Praga 167.24—167.74, Trst 288.80—294.80.

INOZEMSKA BORZE.

Curih, Beograd 9.05, Pariz 20.14½, London 19.40, New York 514.50, Bruselj 71.45, Milan 26.53, Madrid 43.90, Amsterdam 206.60, Berlin 122.20, Sofija 3.72, Praga 15.22½, Varšava 57.50, Budimpešta 90.02½, Bukarešta 3.07.

